

**PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR**

NOTĂ

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor
art.311 alin.(3) din Codul de procedură penală**

Către: Biroul Permanent al Camerei Deputaților

De la: Secretarul general al Camerei Deputaților

Vă informăm că prin Decizia nr. 90 din 28 februarie 2017, definitivă și general obligatorie, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 25 aprilie 2017, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.311 alin.(3) din Codul de procedură penală, ridicată în Dosarul nr.40453/3/2015/a1 al Tribunalului București – Secția I penală, și a constatat că soluția legislativă care exclude obligația informării suspectului/inculpatului despre schimbarea încadrării juridice este neconstituțională.

Potrivit prevederilor art.147 alin.(1) din Constituția României, republicată, dispozițiile din legile în vigoare constatate ca fiind neconstituționale își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale, dacă, în acest interval, Parlamentul nu pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției.

Potrivit art. 136 alin.(2) din Regulamentul Camerei Deputaților, procedura de reexaminare a legii urmează să fie declanșată de Senat, în calitate de primă Cameră sesizată.

Cu această inițiativă legislativă urmează să fie sesizată Comisia juridică, de disciplină și imunități.

Anexăm alăturat, Decizia Curții Constituționale nr. 90/2017.

Secretar General

Silvia MIHALCEA

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 90

din 28 februarie 2017

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 311 alin. (3)
din Codul de procedură penală

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Afrodita Laura Tutunaru	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluținarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 311 alin. (3) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Ileana Popescu în Dosarul nr. 40.453/3/2015/a1 al Tribunalului București — Secția I penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 573D/2016.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 2 februarie 2017, în prezența apărătorului ales al autoarei excepției și cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Cosmin Grancea și au fost consemnate în încheierea de la acea dată, când Curtea, având în vedere cererea de întrerupere a deliberărilor pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, a amănat pronunțarea pentru 21 februarie 2017, dată la care, constatând că nu sunt prezenți toți judecătorii care au participat la dezbateri a amănat pronunțarea pentru 28 februarie 2017, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din 22 ianuarie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 40.454/3/2015/a1, Tribunalul București — Secția I penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 311 alin. (3) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Ileana Popescu într-o cauză penală aflată în procedura camerei preliminare prevăzute de art. 342 și următoarele din Codul de procedură penală.

4. În motivarea excepției de neconstituționalitate se arată că la data de 10 iulie 2015 s-a dispus efectuarea în continuare a urmăririi penale față de Ileana Popescu, reținându-se săvârșirea în calitate de autor a infracțiunii de spălare a banilor în forma continuată constând în aceea că proveniența sumei a fost disimulată prin crearea aparenței de legalitate și realitate a serviciilor facturate, acestea fiind în fapt fictive. S-a făcut referire la 86 de acte materiale.

5. La data de 15 iulie 2015 i-a fost adusă la cunoștință învinuirea și s-a pus în mișcare acțiunea penală față de aceasta.

6. La data de 16 iulie 2015 prin încheierea de respingere a propunerii de arestare preventivă în primă instanță s-a constatat că infracțiunea de spălare a banilor nu îi este imputabilă.

7. La data de 4 august 2015 a dat singura declarație în cauză în fața organului de urmărire penală, iar la data de 7 august 2015 s-a dispus în privința sa schimbarea încadrării juridice

reținându-se forma complicității la infracțiunea de spălare de bani în detrimentul autoratului, constând în aceea că a înlesnit activitatea de spălare de bani acceptând decontarea la plată a facturilor, deși nu s-a realizat nicio prestație. După această dată nu a mai fost audiată și nici nu i s-a adus la cunoștință noua acuzație.

8. La data de 10 noiembrie 2015 s-a dispus trimiterea în judecată și în cursul procedurii de cameră preliminară a invocat excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 311 alin. (3) din Codul de procedură penală care îi afectează dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil, deoarece textul criticat nu obligă organul judiciar să îl informeze pe suspect dacă a dispus în cadrul extinderii urmăririi penale schimbarea încadrării juridice. Or, potrivit art. 6 paragraful 3 lit. a) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale orice acuzat are dreptul să fie informat, în cel mai scurt timp și în mod amănunțit, cu privire la natura și cauza acuzației aduse împotriva sa.

9. Tribunalul București — Secția I penală opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Dimpotrivă, fiind prevăzută obligația organului judiciar de a informa pe suspect despre faptele noi cu privire la care s-a dispus extinderea urmăririi penale, se dă expresie tocmai dreptului la apărare și dreptului la un proces echitabil, suspectului fiindu-i garantată informarea sa ori de câte ori organul judiciar a extins urmărirea penală cu privire la fapte noi. Se mai arată că situația schimbării încadrării juridice este diferită de cea în care urmărirea penală a fost extinsă cu privire la fapte noi. Astfel, schimbarea încadrării juridice se poate fundamenta, fie pe o nouă analiză și apreciere a aceluiași material probator deja cunoscut, caz în care nu este necesară o nouă audiere a suspectilor/inculpaților, fie pe descoperirea de noi aspecte factice (circumstanțe/împrejurări), caz în care devine necesară audierea acestora, pentru identitate de rațiune cu situația extinderii urmăririi penale. În concret, în cauză, la data de 7 august 2015 s-a dispus schimbarea încadrării juridice prin raportare la aceeași situație de fapt deja cunoscută și cu privire la aceleași persoane. De aceea, „calificarea în drept” nu atrage o redimensionare a acuzației care să necesite o nouă audiere, atâta vreme cât elementele de fapt avute în vedere sunt aceleași.

10. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

11. Guvernul apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Astfel, în ce privește critica referitoare la afectarea dreptului la un proces echitabil, face trimitere la jurisprudența în materie a Curții Constituționale, respectiv Decizia nr. 496 din 23 iunie 2015, paragraful 30, și Decizia nr. 879 din 15 decembrie 2015, paragraful 15.

12. Așa fiind, Guvernul apreciază că argumentele care au fundamentat soluțiile din deciziile mai sus menționate sunt valabile *mutatis mutandis* și în prezenta cauză, deoarece

prevederile criticate nu afectează dreptul la un proces echitabil și nici garanțiile acestuia, respectiv egalitatea armelor, contradictorialitatea, motivarea hotărârilor pronunțate, publicitatea procesului, soluționarea acestuia într-un termen rezonabil, prezumția de nevinovăție și asigurarea dreptului la apărare.

13. Nici pretinsa nerespectare a dispozițiilor art. 24 din Constituție referitor la dreptul la apărare nu este întemeiată, deoarece dispozițiile criticate nu îngrădesc dreptul inculpatului de a fi asistat de un avocat ales sau numit din oficiu, avocat care are dreptul să consulte actele dosarului, să exercite drepturile procesuale ale inculpatului, să formuleze plângeri, cereri, memorii, excepții și obiecțiuni și nici nu afectează dreptul acestuia de a beneficia de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării.

14. **Avocatul Poporului** apreciază că dispozițiile art. 311 alin. (3) din Codul de procedură penală sunt constituționale, iar excepția de neconstituționalitate formulată este inadmisibilă. Astfel, textul legal criticat stabilește obligația organului judiciar care a dispus extinderea urmăririi penale sau schimbarea încadrării juridice de a-l informa pe suspect despre faptele noi cu privire la care s-a dispus extinderea. O asemenea soluție legislativă nu aduce atingere accesului la justiție ori dreptului la apărare, ci, dimpotrivă, constituie o garanție a asigurării acestor drepturi fundamentale. În jurisprudența constantă a Curții Constituționale s-a precizat că accesul liber la justiție este deplin respectat ori de câte ori partea interesată, în vederea valorificării unui drept sau interes legitim, a putut să se adreseze cel puțin o singură dată unei instanțe naționale (a se vedea Decizia nr. 71 din 15 ianuarie 2009).

15. Exercițarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe. În acest cadru procesual, suspectul, luând cunoștință despre extinderea urmăririi penale sau schimbarea încadrării juridice, poate lua măsurile necesare în vederea asigurării unei apărări eficiente.

16. De altfel, **Avocatul Poporului** arată că excepția de neconstituționalitate invocată este nemotivată, fapt ce contravine dispozițiilor imperative ale art. 10 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, potrivit căreia „Sesizările trebuie făcute în formă scrisă și motivate.” Simpla enumerare în susținerea excepției de neconstituționalitate a unor prevederi constituționale pretins încălcate nu este de natură să satisfacă exigențele legale mai sus menționate (a se vedea Decizia nr. 627 din 29 mai 2008 și Decizia nr. 1.339 din 19 octombrie 2010).

17. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile scrise depuse, susținerile avocatului prezent, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

18. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

19. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 311 alin. (3) din Codul de procedură penală cu denumirea marginală „*Extinderea urmăririi penale sau schimbarea încadrării juridice*”, cu următorul conținut:

„(3) Organul judiciar care a dispus extinderea urmăririi penale sau schimbarea încadrării juridice este obligat să îl informeze

pe suspect despre faptele noi cu privire la care s-a dispus extinderea.”

20. Autoarea excepției de neconstituționalitate susține că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 20 — *Tratatul internațional privind drepturile omului*, art. 21 alin. (3) referitor la dreptul la un proces echitabil și art. 24 — *Dreptul la apărare*, precum și dispozițiile art. 6 paragraful 3 lit. a) referitor la dreptul acuzatului de a fi informat, în termenul cel mai scurt, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

21. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că, potrivit dispozițiilor art. 311 alin. (3) din Codul de procedură penală, organul judiciar care a dispus extinderea sau schimbarea încadrării juridice este obligat să îl informeze pe suspect despre faptele noi cu privire la care s-a dispus extinderea. Per a contrario, în situația schimbării încadrării juridice, organul judiciar nu este obligat să-l informeze pe acuzat cu privire la aceasta.

22. Autoarea excepției susține că această împrejurare îi afectează dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil, întrucât, potrivit art. 6 paragraful 3 lit. a) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice acuzat are dreptul să fie informat, în cel mai scurt timp și în mod amănunțit, cu privire la natura și cauza acuzației aduse împotriva sa.

23. Cu privire la această critică Curtea constată că stabilirea încadrării juridice este un procedeu juridic care presupune realizarea de către organele judiciare a concordanței între conținutul legal al infracțiunii și conținutul său concret. În esență, se stabilește denumirea infracțiunii și a dispoziției din Codul penal sau dintr-o lege specială, care vizează acea infracțiune.

24. Necesitatea schimbării încadrării juridice a faptei poate fi determinată, fie de o greșită apreciere inițială a încadrării, fie de intervenirea sau descoperirea ulterioară a unor împrejurări care conduc la reținerea unei încadrări juridice diferite față de cea inițială. Schimbarea încadrării juridice poate avea consecințe asupra competenței de desfășurare a urmăririi penale, asupra obligativității asigurării asistenței juridice, asupra caracterului oficial al procesului penal și altele.

25. Ținând seama de situațiile în care poate interveni o schimbare de încadrare juridică Curtea constată că acestea vizează fie extinderea urmăririi penale *in rem* pentru altă faptă care constituie act material al aceleiași infracțiuni, cu schimbarea încadrării juridice, în cazul infracțiunii continuate sau complexe ori a celor cu consecințe deosebit de grave, fie schimbarea încadrării juridice în cursul urmăririi penale *in rem*, fie extinderea urmăririi penale *in personam* pentru altă faptă care constituie act material al aceleiași infracțiuni, cu schimbarea încadrării juridice în cazul infracțiunilor continuate sau complexe, ori a celor cu consecințe deosebit de grave, fie schimbarea încadrării juridice în cursul urmăririi penale *in personam*.

26. Practic, în prima fază a procesului penal, încadrarea juridică a unei fapte penale este menționată în ordonanța de începere a urmăririi penale, în cea de continuare a acesteia față de suspect, în cea de punere în mișcare a acțiunii penale, în rechizitoriu, în ordonanțele de clasare sau renunțare la urmărirea penală și în cuprinsul oricărei ordonanțe emise potrivit art. 286 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură penală.

27. Spre deosebire de faza de urmărire penală, schimbarea încadrării juridice se poate dispune, potrivit art. 386 din Codul de procedură penală, și în faza de judecată când, „*instanța este obligată să pună în discuție noua încadrare și să atragă atenția inculpatului că are dreptul să ceară lăsarea cauzei mai la urmă sau amânarea judecării, pentru a-și pregăti apărarea*”.

28. Soluția legislativă criticată în prezenta cauză este similară cu cea existentă în art. 238 din Codul de procedură penală din 1968. Nici atunci nu exista obligația organelor de urmărire penală de a-l informa pe învinuit/inculpat cu privire la schimbarea încadrării juridice. Cu toate acestea eventualele consecințe în planul exercitării dreptului la apărare și la un proces echitabil puteau fi remediate cu prilejul prezentării materialului de urmărire penală când, în acord cu art. 257 din Codul de procedură penală din 1968, procurorul, primind dosarul, îl chema pe învinuit/inculpat și îi pune în vedere că are dreptul să ia cunoștință de întreg materialul de urmărire penală, arătându-i încadrarea juridică a faptei și că are dreptul să formuleze cereri noi sau să facă declarații suplimentare.

29. În prezent, ținând seama de particularitățile fiecărei spețe, Curtea constată că în cazul în care schimbarea încadrării juridice intervine în cursul cercetărilor penale *in rem*, nu se pune vreo problemă legată de exercitarea dreptului la apărare și a celui la un proces echitabil, întrucât, potrivit art. 307 din Codul de procedură penală, persoanei care a dobândit calitatea de suspect i se aduc la cunoștință, înainte de prima sa audiere, această calitate, *fapta pentru care este suspectată, încadrarea juridică a acesteia, drepturile procesuale prevăzute la art. 83, încheindu-se în acest sens un proces-verbal*.

30. Cu toate acestea, când necesitatea schimbării încadrării juridice este impusă în cursul urmăririi penale *in personam* de împrejurări noi care constituie act material al aceleiași infracțiuni (în cazul infracțiunilor complexe sau continuate ori a celor cu consecințe deosebit de grave; de exemplu, urmărirea penală se desfășoară cu privire la infracțiunea de furt și se descoperă luarea altor bunuri de la aceeași persoană la intervale de timp diferite sau se cercetează o infracțiune de furt și se descoperă că s-au exercitat violențe pentru luarea bunului) ori de o eroare/greșală de apreciere a încadrării juridice inițiale, Curtea constată că echitatea procedurii este afectată în funcție de momentul procesual în care intervine schimbarea de încadrare juridică.

31. Astfel, prin Decizia nr. 599 din 21 octombrie 2014, paragrafele 33—34, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 886 din 5 decembrie 2014, Curtea Constituțională a reținut că noțiunea de „acuzatie în materie penală” trebuie înțeleasă în sensul Convenției și poate fi definită drept „notificarea oficială, din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale”, definiție care depinde, de asemenea, de existența sau absența unor „repercusiuni importante asupra situației (suspectului)” (a se vedea Hotărârea din 27 februarie 1980, pronunțată în Cauza *Deweer împotriva Belgiei*, paragraful 46; Hotărârea din 15 iulie 1982, pronunțată în Cauza *Eckle împotriva Germaniei*, paragraful 73.). În acest sens, Curtea a reținut că actualul Cod de procedură penală consacră **trei modalități de acuzație în materie penală**, reglementate de art. 307 — referitor la aducerea la cunoștință a calității de suspect, de art. 309 — referitor la punerea în mișcare a acțiunii penale și la aducerea la cunoștință a calității de inculpat și de art. 327 lit. a) — referitor la rezolvarea cauzelor prin emiterea rechizitoriului și sesizarea instanței de judecată. Dacă în primele două situații organul judiciar este obligat potrivit art. 307 și art. 309 din Codul de procedură penală să aducă la cunoștință suspectului sau inculpatului natura acuzației, situația este cu totul diferită în cazul în care schimbarea de încadrare juridică intervine după momentul procesual al punerii în mișcare a acțiunii penale. Astfel, persoana interesată nu beneficiază de plenitudine de exercițiu în vederea atingerii finalității urmărite prin exercitarea dreptului la apărare în cadrul unui proces echitabil. În acest sens, prin Hotărârea din 25 iulie 2000, pronunțată în Cauza *Mattoccia împotriva Italiei*, paragrafele 58—72, Curtea de la

Strasbourg a statuat că cerințele de la paragraful 3 al art. 6 din Convenție reprezintă aspecte particulare ale dreptului la un proces echitabil, garantat de paragraful 1. În acest sens, cerinței de la art. 6 paragraful 3 lit. a) din Convenție trebuie să i se acorde o atenție sporită, notificarea acuzației jucând un rol crucial în procesul penal. De aceea, oricărui acuzat **trebuie să i se aducă la cunoștință cu promptitudine și în detaliu, atât cauza acuzației respectiv faptele materiale** pretinse împotriva lui, cât și **natura acuzației**, adică calificarea legală (*încadrarea juridică*) a acestor fapte materiale. Curtea de la Strasbourg a considerat că, în materie penală, furnizarea de informații complete și detaliate privind acuzațiile împotriva unui pârât este o condiție esențială pentru a se asigura că procedurile sunt corecte. Amploarea acestor informații variază în funcție de particularitățile fiecărei spețe, sens în care **caracterul adecvat** al acestora va fi apreciat în funcție de respectarea cerințelor art. 6 paragraful 1 și 3 lit. a) din Convenție, potrivit cărora oricare acuzat trebuie să beneficieze de timpul și înlesnirile necesare în vederea pregătirii apărării.

32. Așa fiind, acuzatul **trebuie informat în mod corespunzător și deplin cu privire la orice schimbări apărute cu prilejul învinuirii, inclusiv schimbările referitoare la cauza acuzației**.

33. În această hotărâre au fost supuse analizei instanței europene aspecte legate de **cauza** acuzației, respectiv cele referitoare la data săvârșirii infracțiunii și la locul în care a fost comisă fapta, aspecte care s-au modificat pe parcursul derulării procedurilor și care nu au fost cunoscute de persoana acuzată. Drept urmare, Curtea de la Strasbourg a statuat că a fost încălcat dreptul reclamantului de a fi informat, în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa și dreptul de a avea timp și înlesniri adecvate pentru pregătirea apărării. În același sens s-a pronunțat Curtea de la Strasbourg și prin Hotărârea din 30 mai 2013, pronunțată în Cauza *Malofeyeva împotriva Rusiei*, paragrafele 113—120.

34. Prin urmare, aspectele legate de respectarea dreptului la apărare și a dreptului la un proces echitabil, astfel cum au fost definite și de jurisprudența instanței europene, trebuie examinate în funcție de ansamblul procesului și de principiile proprii de organizare a fiecărei proceduri. De aceea, nu poate fi înlăturată nicio eventuală analiză izolată a anumitor aspecte importante ale procedurii, chiar dacă aceasta se află într-o fază anterioară finalizării procesului (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 599 din 21 octombrie 2014, paragraful 31).

35. Totodată, prin Decizia nr. 24 din 23 februarie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 136 din 1 aprilie 1999, Curtea Constituțională pronunțându-se asupra excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 257 din Codul de procedură penală din 1968, a constatat că dispoziția „...dacă socotește necesar...” din art. 257 este neconstituțională. Cu acel prilej, Curtea a reținut că problema constituționalității art. 257 din Codul de procedură penală din 1968 privește în fapt obligația, iar nu latitudinea, pentru procuror de a-l chema și el pe învinuit, chiar după ce organul de cercetare penală eventual a făcut-o, pentru a-i prezenta din nou materialul de urmărire penală, fiind evident că de această dată operațiunea respectivă nu se efectuează în scopul completării dosarului cu probe cerute de învinuit, ci pentru a i se aduce la cunoștință trimiterea sa în judecată prin intermediul rechizitoriului. Așa fiind, Curtea a constatat că este încălcat art. 24 din Constituție, întrucât „dacă procurorul are numai latitudinea, iar nu și obligația chemării învinuitului, înseamnă că cel mai important moment al urmăririi penale — trimiterea în judecată — se poate realiza fără ca învinuitul să fie înștiințat de către procuror asupra învinuirii ce i se aduce. În aceste condiții învinuitul nu are posibilitatea să fie asistat de către un apărător și nici să dispună de **timpul**

necesar pentru a-și pregăti apărarea, neavând cunoștință de soluția dată de procuror în urma examinării materialului primit de la organul de cercetare penală."

36. Aceleași rațiuni sunt valabile și cu privire la soluția legislativă ce se desprinde din interpretarea art. 311 alin. (3) din actualul Cod de procedură penală, întrucât există posibilitatea ca, după punerea în mișcare a acțiunii penale prin ordonanță, existența unor împrejurări noi ori constatarea unei erori de apreciere a încadrării juridice inițiale să impună schimbarea încadrării juridice a faptei. În această situație inculpatul nu beneficiază de dreptul de a fi informat, în cel mai scurt timp și în mod amănunțit cu privire la natura acuzației, art. 10 alin. (3) din Codul de procedură penală stabilind că inculpatul are dreptul de a fi informat de îndată despre încadrarea juridică a faptei numai cu prilejul punerii în mișcare a acțiunii penale și nu ulterior acestui moment. Faptul că acesta a cunoscut inițial care este cauza acuzației nu duce automat la concluzia că a beneficiat de dreptul de a fi informat, deoarece o schimbare de încadrare juridică, chiar a acelorași fapte antisociale, producând consecințe în planul răspunderii penale ori asupra competenței de desfășurare a urmăririi penale evidențiază, în acord și cu principiul legalității procedurilor penale, interesul inculpatului de a fi informat, potrivit art. 83 lit. a¹) din Codul de procedură penală, cu privire la fapta pentru care este cercetat și la noua încadrare juridică a acesteia.

37. Potrivit art. 327 din Codul de procedură penală, cauzele penale pot fi rezolvate, fie cu emiterea unei ordonanțe — prin care se dispune clasarea sau renunțarea la urmărirea penală, fie cu emiterea rechizitoriului. Or, în această din urmă situație, inculpatului îi este afectat dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil, întrucât, nefiind informat în cel mai scurt timp cu privire la noua încadrare juridică, va fi menținut în eroare cu privire la noua natură a acuzației în materie penală, până la comunicarea rechizitoriului, potrivit art. 344 alin. (2) din Codul de procedură penală, nebeneficiind de timpul și mijloacele adecvate pentru a reacționa și pentru a-și organiza apărarea.

38. În acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală a statuat prin Hotărârea nr. 1.050 din 24 februarie 2004

că, având în vedere consecințele unei schimbări de încadrare juridică, aceasta nu poate avea loc decât în anumite condiții, a căror îndeplinire constituie o garanție, atât a dreptului la apărare al părților și, în primul rând, al inculpatului, cât și a soluționării corecte a cauzei. În cazul schimbării încadrării juridice instanța este obligată să pună în discuție noua încadrare și să atragă atenția inculpatului că are dreptul să ceară lăsarea cauzei mai la urmă sau eventual amânarea judecății, pentru a-și pregăti apărarea, indiferent dacă prin schimbarea încadrării juridice se creează o situație mai ușoară sau mai grea pentru inculpat. Mai mult, prin Hotărârea din 12 aprilie 2011, pronunțată în Cauza *Adrian Constantin împotriva României*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că schimbarea încadrării juridice, în timpul deliberării, conduce la nerespectarea garanțiilor procedurale menite să ofere inculpatului dreptul de a se apăra cu privire la temeiul legal și factual al acuzației. Astfel, s-a adus atingere dreptului inculpatului de a fi informat, în mod detaliat, cu privire la natura și cauza acuzației, precum și dreptului de a dispune de timpul și facilitățile necesare pregătirii apărării. Așa fiind, instanța europeană a statuat că „nu este deloc vorba despre a aprecia temeinicia mijloacelor de apărare pe care reclamantul le-ar fi putut invoca dacă ar fi avut posibilitatea de a dezbate infracțiunea pentru care a fost condamnat în cele din urmă. Aceasta evidențiază doar faptul că se poate susține că aceste motive erau diferite de cele alese pentru a contesta acuzația principală” (paragraful 25).

39. În concluzie, Curtea constată că soluția legislativă cuprinsă în art. 311 alin. (3) din Codul de procedură penală potrivit căreia organul judiciar care a dispus schimbarea încadrării juridice nu este obligat să-l informeze pe acuzat cu privire la aceasta încalcă prevederile constituționale ale art. 21 alin. (3) referitor la dreptul la un proces echitabil și art. 24 referitor la *Dreptul la apărare*, precum și dispozițiile art. 6 paragraful 3 lit. a) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitor la dreptul acuzatului de a fi informat, în termenul cel mai scurt, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa.

40. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A. d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 311 alin. (3) din Codul de procedură penală ridicată de Ileana Popescu în Dosarul nr. 40.453/3/2015/a1 al Tribunalului București — Secția I penală și constată că soluția legislativă care exclude obligația informării suspectului/inculpatului despre schimbarea încadrării juridice este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Tribunalului București — Secția I penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 28 februarie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent,
Afrodita Laura Tutunaru